

Mindre meddelelser

Yngleforsøg af Stylteløber *Himantopus himantopus* på Tipperne i 1994

OLE THORUP og OLE AMSTRUP

På reservatet Tipperne i Ringkøbing Fjord opdagede Gerner Majlandt om eftermiddagen d. 19. maj 1994 to Stylteløbere, der gik og fouragerede på et fugtigt engstykke på øen Fuglepold. Under optællinger på den østlige del af reservatet d. 20., 21. og 23. maj genfandt fuglene af observatørerne Ole Amstrup, Michael Bjerregaard, Jørgen G. Nielsen, Timme Nyegård og Jens Ryge Petersen. Da de to fugle var forskellige mht. udbredelsen af grå fjer i hovedet, blev det antaget, at der var tale om et par. Og sidst på eftermiddagen d. 23. maj lokaliserede Michael Bjerregaard så en rede fra det lokale fugletårn. Fuglene skiftedes til at ligge på reden, og da denne blev opstået, fløj en fugl af to varme æg.

Forfatterne opsøgte reden om eftermiddagen d. 25. maj. Fuglene rugede nu på 3 æg. Disse blev målt, og reden og redehabitatet blev fotograferet og beskrevet. Den 28. maj rugede fuglene endnu på 3 æg, men ved næste besøg (3. juni) var reden blevet præderet, og der fandtes kun enkelte skalstykker fra æggene. Fuglene var forsvundet og sås ikke siden.

Reden (Fig. 1) lå på en lille tue midt i et mindre vandhul omgivet af lav rørskov. Den var bygget af grove strå og lignede en rede af Klyde *Recurvirostra avosetta*. Æggene lignede små, runde klydeæg af mørk type. De tre æg havde følgende mål: 41,1×30,6 mm, 44,0×31,3 mm og 41,6×31,7 mm. Gennemsnitsmål for klydeæg er 50×35 mm, og minimum for normale æg (dvs. ikke dværgæg) er 46×34 mm (U. N. Glutz von Blotzheim, K. M. Bauer & E. Bezzel: Handbuch der Vögel Mitteleuropas, Band 7, Wiesbaden 1977).

Æggene lå så åbent, at reden var meget sårbar over for flyvende prædatorer. Således sås det d. 25. maj hvordan Stylteløberne havde store vanskeligheder med at bortjage overflyvende måger, og kun tilstedeværelsen af aggressive ynglepar af Stor Kobbersneppe *Limosa limosa* syntes at forhindre Stylteløber-reden i at blive præderet.

Stytløberen er ikke årlig gæst i Danmark; frem til 1992 er der i alt 24 forekomster (A. S. Frich & L. Nordbjærg, Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 88: 99-110, 1994). Arten har ikke før ynglet i landet, men der er enkelte ynglefund i Tyskland (S. Cramp & K.E.L. Simmons (red.): The birds of the Western Palearctic, Oxford 1983). Det nærmeste faste yngleområde er i Normandiet og Bretagne i Frankrig (Cramp & Simmons l.c.), men også i Holland har arten ynglet i en lang række år siden 1931 (SO-VON: Atlas van de Nederlandse Vogels, Arnhem, 1987).

Fig. 1. Rede af Stylteløber, Oprøden på Tipperne, 25. maj 1994.
Nest of Black-winged Stilt, Tipperne in western Jutland, 25 May 1994.

Summary: First Danish breeding record of Black-winged Stilt

A pair of Black-winged Stilt *Himantopus himantopus* nested on the Nature Reserve Tipperne, Ringkøbing Fjord in western Jutland, in May-June 1994. The birds were first seen on 19 May, and on 23 May they were incubating two eggs. When the nest was visited on 25 and 28 May there were three eggs. On 3 June the nest was found predated, and the birds had deserted the area. The nest was placed on a minor hillock in a small pool in an open reed-marsh area. This is the first breeding record in Denmark. The species is a fairly regular visitor to the country, with 24 records up to 1992.

Ole Thorup
V. Vedsted Byevej 32, V. Vedsted
6760 Ribe

Ole Amstrup
Rørsgårdsvej 25
7570 Vemb

Aldersfordelingen blandt omstrejfende færøske Ravne

MORTEN FREDERIKSEN og JENS-KJELD JENSEN

Ravnen *Corvus corax varius* er en almindelig standfugl på både Færøerne og Island. Med sin altædende levevis er den blevet mere og mere synlig ved de åbne lossepladser, som er dukket op omkring byerne i de seneste årtier. På Island betragtes Ravnen tilmed som et skadedyr, især ved tørfiskefabrikker og ved gårde, hvor der indsamles dun fra Ederfugle *Somateria mollissima*. Derfor er Ravnen blevet bekæmpet systematisk gennem årtier, primært ved udlægning af gift (Skarphéðinsson et al. 1990). Disse kontrolforanstaltninger har især været rettet mod de flokke af ikke-ynglende Ravne, som strejfer rundt over hele Island. På Færøerne blev der indtil for nylig kun skudt meget få Ravne, selv om arten aldrig har været fredet. I de seneste år har man imidlertid fra privat side iværksat en bekæmpelse af de omstrejfende flokke i ganske stor målestok.

Materiale og metoder

Vi har undersøgt 206 Ravne skudt på forskellige færøske lokaliteter i tidsrummet december 1991 – maj 1993. Fuglene blev oprindeligt aldersbestemt ud fra mundfarven (Boersma 1978, Skarphéðinsson 1987). Men Heinrich & Marzluff (1992) har vist, at mundfarven er mere afhængig af social status end af alder. Derfor har vi kun opdelt fuglene i to aldersklasser, nemlig ungfugle (højst ca 1 år gamle) og ældre fugle. Dette kan gøres pålideligt ud fra fjedrdragten, da unge Ravne først fælder juvenildragtens håndsvingfjer i deres anden sommer, når de er ca 16 måneder gamle.

Resultater og diskussion

Af 195 Ravne, hvor indsamlingsdatoen var kendt med rimelig nøjagtighed, var 69 (35%) ungfugle og 126 (65%) ældre fugle. Dette står i kontrast til situationen på Island, hvor 48% af 710 Ravne var ungfugle (Skarphéðinsson et al. 1990). Forskellen er statistisk signifikant ($\chi^2_1 = 9,44$, $P < 0,01$). Forskellen var mest udtalt (og kun statistisk signifikant) i vintermånederne (januar-marts). Aldersfordelingen var den samme for begge køn og varierede ikke fra sted til sted.

Forskellen i aldersfordeling mellem Island og Færøerne er ikke særligt overraskende, når man tager i betragtning at systematisk bekæmpelse har fundet sted på Island i årtier, mens der på Færøerne kun er blevet skudt Ravne i større tal siden 1991. På Færøerne er bestandstætheden sandsynligvis så høj, at mange voksne fugle ikke kan opnå et yngleterritorium og derfor slutter sig til de omstrejfende flokke. Gennemsnitsalderen i disse flokke er derfor højere end på Island, hvor de fleste voksne finder sig et territorium. Man skal dog være opmærksom på, at bekæmpelsesmetoderne er forskellige: de færøske Ravne er skudt, mens de islandske er forgiftet. Men selv om voksne erfarne Ravne måske er mindre følsomme over for forgiftning end ungfugle, er der sandsynligvis en til-

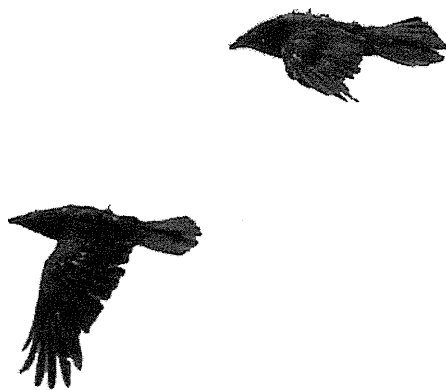

Foto: John Larsen.

svarende og endnu mere udtalt forskel i følsomheden over for beskydning. Den observerede forskel i aldersfordeling mellem Færøerne og Island skyldes derfor næppe de forskellige bekæmpelsesmetoder.

Mange tak til Jákup Andreas Mohr og Hanus Vang, som indsamlede de fleste af Ravnene.

Summary: The age distribution of Faeroese Ravens

The Raven *Corvus corax varius* is a common bird both in the Faeroes and Iceland. In Iceland systematic control programmes have been in effect for decades, mainly targeting non-breeding flocks. In the Faeroes few Ravens were shot until recently, although the species has never been protected by law. Starting in 1991, however, private citizens began to persecute roaming Raven flocks on a large scale.

We aged and sexed 195 Ravens shot at various locations in the Faeroes between December 1991 and May 1993. Age was determined from plumage characteristics. 35% of the birds were yearlings. A similar study in Iceland (Skarphéðinsson et al. 1990) showed that 48% of 710 Ravens were yearlings. The difference between Iceland and Faeroe is statistically significant ($P < 0.01$); it was most pronounced in the winter months (January through March). Although the different control methods in the two countries should be kept in mind (poisoning in Iceland, shooting in the Faeroes), the different age-distributions are probably a result of the systematic Raven control programme in Iceland through decades, compared with the low-intensity shooting in the Faeroes until 1991. The population density in the Faeroes is probably so high that many adult birds are unable to claim a breeding territory and thus are forced to join the roaming non-breeding flocks.

Referencer

Boersma, D. C. 1978: Age structure and movement of the common raven *Corvus corax principalis* Ridgway captured at Gaspereau, Kings County, Nova Scotia, in winter. – Upubliceret B.Sc. thesis, Acadia University.

Heinrich, B. & J. Marzluff 1992: Age and mouth color in common ravens. – *Condor* 94: 549-550.

Skarphéðinsson, K. H. 1987: Aldursgreiningar á hröfnum. – Fréttabréf Veidistjóra 3(1): 4-7. (Íslandsk, með engelsk resumé.)

Skarphéðinsson, K. H., Ó. K. Nielsen, S. Thórisson, S. Thorstensen & S. A. Temple 1990: Breeding biology, movements, and persecution of ravens in Iceland. – *Acta Nat. Islandica* 33: 1-45.

Morten Frederiksen
Zoologisk Institut
Universitetsparken 15
2100 København Ø

Jens-Kjeld Jensen
FR-270 Nólsoy
Færøerne

Brent Geese in northeasternmost Greenland

CHRISTIAN HJORT

In the early part of this century the Light-bellied Brent Goose *Branta bernicla hrota* was regularly met with in northeasternmost Greenland by travellers venturing into these areas (Manniche 1910, Freuchen 1915, Salomonson 1950). However, for many years it seemed to have disappeared (Johnsen 1953, Meltofte 1975), until in 1985 a population of more than 850 birds was discovered in the ice-free enclave Kilen (Fig. 1), within the Flade Isblink ice-cap complex in Kronprins Christian Land (Hjort et al. 1987).

Recently, fieldwork during the Northeast Water Polynya (NEW) project in 1993 (Hirche & Kattner 1994) revealed that the Brent Geese in fact breed within much of the narrow polar desert zone (Bay 1992, Bay & Fredskild 1994) fringing the coasts of northeasternmost Greenland. There, together with Sanderlings *Calidris alba* and Snow Buntings *Plectrophenax nivalis*, they seem to be the only birds which entirely depend on terrestrial habitats (Hjort 1994).

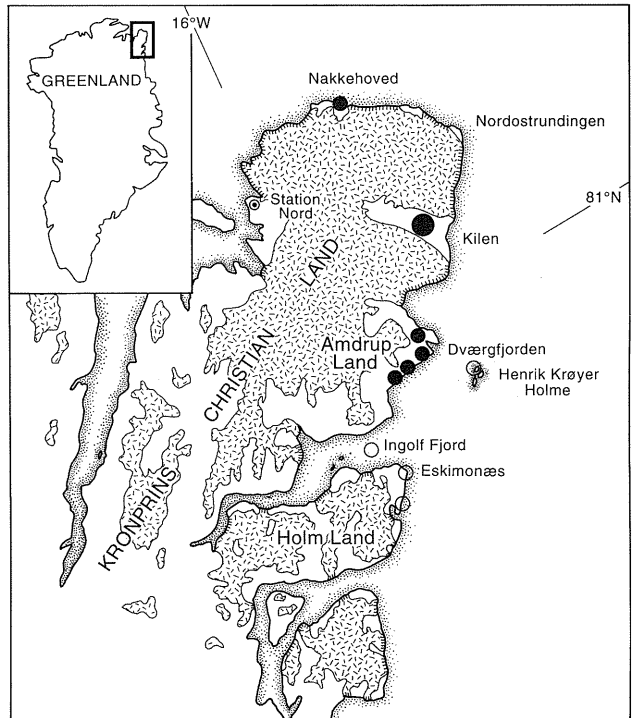

Fig. 1. Northeasternmost Greenland. Stippled areas indicate ice-caps and glaciers. The large filled circle shows the main Brent Goose population on Kilen. The small filled circles indicate single breeding pairs, the open circles observations of birds where breeding was not proven.

Kort over det nordøstligste Grønland. Skraverede områder er iskapper og gletschere. Den store udfyldte cirkel angiver hovedbestanden af Knortegæs (på Kilen); de små fyldte cirkler viser fund af isolerede ynglepar, de åbne cirkler iagttagelser af fugle, hvor ynglen ikke blev påvist.

Fig. 2. Brent Goose country, on the barren coastal plains of Amdrup Land. Photo by the author.

Knortegåsebiotop på Amdrup Lands golde kystslette.

As now known, the distribution of the Brent Goose in the region is illustrated in Fig. 1, showing four cases of proven breeding (parents with 5, 5, 4 and 2 young, respectively) in eastern Amdrup Land, where the species was found in all areas surveyed. One earlier case of breeding is known from Nakkehoved in northern Kronprins Christian Land (Håkansson et al. 1981). In 1993 Brent Geese, which may or may not have bred, were also recorded in eastern Holm Land (and seen flying over the adjacent Ingolf Fjord) and on the Henrik Krøyer Holme islands off Amdrup Land (Hjort 1994, Tahon & Vens 1994, Weslawski & Wiktor 1994). Brent Geese were also seen on the Henrik Krøyer Holme in 1992 (Kristensen & Kristensen 1993).

The breeding habitat on central Kilen, the main population center, is basically polar desert. But to a large extent the substratum there consists of mesozoic shales (Håkansson et al. 1993) and Quaternary moraines and marine sediments (Hjort 1988), which retain water rather well and thus support a somewhat richer vegetation than the barren coastal plains of Amdrup and Holm Land (Mølgaard in Håkansson et al. 1993, Bay & Fredskild 1994). In the latter areas much of the surface is frost-shattered, well drained and usually vegetation-free limestone without any soil cover (Fig. 2). Thus, whereas on Kilen the geese feed on arctic poppy *Papaver radicum* and the grass *Alopecurus alpinus*, and also to some extent on scurvygrass *Cochlearia groenlandica*, buttercup *Ranunculus sabinei* and chickweed *Cerastium regelii* (Hjort et al. 1987), on Amdrup Land they have to make do with *Papaver*. *Alopecurus* here only occurs in "prime" habitats, relatively spoken, and *Cochlearia* and *Cerastium regelii* are even scarcer. So in those areas of Amdrup Land where geese have been seen a very large proportion of the *Papaver* individuals have got most of their buds or flowers nipped off.

The Brent Goose population in northeasternmost Greenland at the end of a reasonably successful breeding season can be estimated at around 1000 birds, non-breeders included. This is based on the minimum number of 850 birds counted on Kilen in 1985 (Hjort et al. 1987) and an assumed c. 100 birds outside that area, suggesting that 90% of the population is found on Kilen with its slightly more luxuriant vegetation and rare occurrence of Arctic Foxes *Alopex lagopus*.

Whether the geese in northeasternmost Greenland belong to the central *hrota* population, staging in Iceland and wintering in Ireland (Cramp & Simmons 1977), or are an offshoot of the eastern population on Svalbard and Franz Joseph Land which winters in Denmark and eastern U.K., is an open question (Hjort et al. 1987). The fact that no Light-bellied Brent Geese have been recorded farther south in Northeast Greenland for many years may, however, speak in favour of an eastern affinity.

Resumé: Knortegæs i det nordøstligste Grønland

Under ekspeditionen til Nordøstvandet (NEW) 1993 konstateredes det, at Knortegæs *Branta bernicla hrota* fra den bestand, som i 1985 blev "genopdaget" i den isfrie enklave Kilen i Kronprins Christian Land, også yngler længere mod syd i Amdrup Land, og muligvis også i Holm Land og på Henrik Krøyer Holme. Bestanden dér er dog meget tynd, og gæssene synes helt at være henvist til fjeldvalmue *Papaver radicum* som føde. Måske yngler blot ca 10% av en groft anslået totalbestand på omkring 1000 eks. uden for Kilen?

References

Bay, C. 1992: A phytogeographical study of the vascular plants of northern Greenland - north of 74° northern latitude. - Meddr Grønland, Biosci. 36.

- Bay, C. & B. Fredskild 1994: Botany. – Ber. Polarforsch. 142: 162-163.
- Cramp, S. & K. E. L. Simmons (eds) 1977: The birds of the Western Palearctic. Vol. 1. – Oxford University Press.
- Freuchen, P. 1915: Report of the 1 Thule Expedition. Scientific work, Zoology. – Meddr Grønland 51(12).
- Hirche, H.-J. & G. Kattner (eds) 1994: The 1993 Northeast Water Expedition. Scientific Cruise Report of R. V. *Polarstern* arctic cruises ARK IX/2 and 3, USCG *Polar Sea* cruise NEWP and the NEWLand expedition. – Ber. Polarforsch. 142.
- Hjort, C. 1988: Weichselian versus Flandrian glacial developments on Kilen, northeasternmost Greenland - a case of interglacial ice-cap expansion. – 18. Nordiske Geologiske Vintermøde, København 1988, Abstracts: 165-166.
- Hjort, C. 1994: The bird fauna of eastern Holm Land and Amstrup Land, and the Henrik Krøyer Holme. – Ber. Polarforsch. 142: 155-156.
- Hjort, C., E. Håkansson & P. Mølgaard 1987: Brent Geese *Branta bernicla*, Snow Geese *Anser caerulescens* and Barnacle Geese *Branta leucopsis* on Kilen, Kronprins Christian Land, Northeast Greenland, 1985. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 81: 121-128.
- Håkansson, E., O. Bennike, P. Mølgaard & P. Frykman 1981: Nordgrønlandske fugleobservationer, somrene 1976 og 1978. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 75: 51-67.
- Håkansson, E., T. Birkelund, C. Heinberg, C. Hjort, P. Mølgaard & S. A. Schack-Pedersen 1993: The Kilen Expedition 1985. – Bull. Geol. Soc. Denmark 40: 9-32.
- Johnsen, P. 1953: Birds and mammals of Peary Land in North Greenland. – Meddr Grønland 128(6).
- Kristensen, N. M. & R. M. Kristensen 1993: Nordøstvandspolynya – ørken eller oase i havet ud for Nordøstgrønland. – Tusaat 1993(1): 14-28.
- Manniche, A. L. V. 1910: The terrestrial mammals and birds of North-East Greenland. – Meddr Grønland 45(1).
- Meltofte, H. 1975: Ornithological observations in Northeast Greenland between 76°00' and 78°00' N. Lat. 1969-71. – Meddr Grønland 191(9).
- Salomonsen, F. 1950: Grønlands Fugle. The birds of Greenland. – Munksgaard, København.
- Tahon, J. & V. Vens 1994: Marine mammals and birds/ARK IX/3. – Ber. Polarforsch. 142: 115-119.
- Weslawski, J. M. & J. Wiktor 1994: Marine shallow coastal ecology – with special reference to the plankton development. – Ber. Polarforsch. 142: 145-150.

Christian Hjort
Hessle, Munkarp
S-243 91 Höör
Sweden